

Nota ter aanbieding subsidieregeling

Aan: SCM

**Wetgeving en Juridische
Zaken**

Van

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Datum

8 juni 2022

Referentie

[Redacted]

Bijlagen

4

Kopie voor

[Redacted]

Aantal pagina's

4

nota

Verlenging en wijziging Subsidieregeling stimulering
herbestemming monumenten

Gevraagde besluit

Indien akkoord, gaarne:

- uw handtekening onder de voorhangbrief aan de Tweede Kamer.

Met deze voorhangbrief biedt u de conceptregeling aan de Tweede Kamer aan voor voorhang o.b.v. art. 4.10 lid 7 van de Comptabiliteitswet 2016. Op grond van die wet dient een verlenging van een subsidieregeling gedurende 30 dagen te worden voorgehangen bij de Tweede Kamer, voordat zij kan worden vastgesteld.

Bij de voorhang zal ook deze beslisnota aan de Tweede Kamer openbaar worden gemaakt (zie bijlage). Daarbij zijn uitsluitend de persoonsgegevens van ambtenaren en enkele documentkenmerken gelakt.

De conceptregeling zal u na afloop van deze voorhang apart ter ondertekening worden voorgelegd. De regeling wordt vervolgens aangeboden voor publicatie in de Staatscourant, en treedt in werking met ingang van de dag na de datum van publicatie.

Samenvatting van de wijzigingen in de regeling

De wijzigingsregeling bevat de volgende aanpassingen van de Subsidieregeling stimulering herbestemming monumenten (hierna: herbestemmingsregeling):

1. Verlenging van de subsidieregeling tot 1 oktober 2027

Zonder verlenging komt de subsidieregeling op 1 oktober 2022 te vervallen. De subsidieregeling wordt verlengd voor de maximale duur die mogelijk is (5 jaar).

2. Verhoging van het budget voor haalbaarheidsonderzoeken met € 490.000

Vanuit het budget voor loon- en prijsbijstelling 2021 voor de erfgoedzorg wordt € 490.000,- ingezet om het budget voor haalbaarheidsonderzoeken (of interactieve of procesgerichte onderzoeken) te verhogen.

Bijlage

Deze nota bevat een bijlage met de afwegingen die zijn gemaakt bij de totstandkoming van de regeling.

Bijlage met informatie over de regeling

1. Wat is het probleem en de aanleiding voor de subsidieregeling?

De herbestemmingsregeling is in 2011 geïntroduceerd na de constatering dat monumenten zoals kerken, boerderijen en industriegebouwen steeds vaker hun oorspronkelijke functie verliezen waardoor leegstand en verval dreigt. De herbestemmingsregeling heeft als doel om die ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan en de huidige regeling doet dat op een drietal manieren:

- Het stimuleren van het krijgen van inzicht in de herbestemmingsmogelijkheden van een monument. Dit gebeurt door middel van subsidie voor een haalbaarheidsonderzoek of een interactief of procesgericht onderzoek.
- Het stimuleren van het voorkomen van (verder) verval van het monument tijdens de verkennings- en planvormingsfase van het herbestemmingsproces. Dit gebeurt door wind- en waterdicht maken te subsidiëren.
- Het stimuleren dat het monument in de transitie naar een nieuwe functie ook verduurzaamd wordt. Dit gebeurt door middel van subsidie voor een verduurzamingsonderzoek aanvullend op het bovengenoemde haalbaarheidsonderzoek. Dit onderdeel is in 2020 aan de subsidieregeling toegevoegd.

In 2014 is de subsidieregeling voor het eerst geëvalueerd door bureau Berenschot. Hieruit bleek dat de regeling een waardevolle bijdrage levert aan het realiseren van herbestemmingen. Die evaluatie gaf geen aanleiding om de regeling aan te passen. In 2021 is de subsidieregeling opnieuw geëvalueerd, ditmaal door onderzoeksbureau DSP. Uit deze evaluatie is gebleken dat de regeling nog steeds een waardevolle bijdrage levert aan het realiseren van herbestemmingen, maar dat het budget ontoereikend is. Vandaar dit voorstel om de subsidieregeling te verlengen en het budget voor het onderdeel haalbaarheidsonderzoeken of interactieve onderzoeken of procesgerichte onderzoeken met € 490.000,- te verhogen.

In het evaluatierapport zijn ook een aantal aanbevelingen gedaan waarmee de effectiviteit van de regeling vergroot zou kunnen worden. Een deel van deze aanbevelingen was opgesteld in respons op de grote aantallen subsidieaanvragen die we in de afgelopen jaren om budgettaire redenen moesten afwijzen. Dit knelpunt in de regeling wordt nu voor een deel ondervangen door de verhoging van het budget voor haalbaarheidsonderzoeken met € 490.000,-. In de komende jaren zijn aanvullende wijzigingen van de herbestemmingsregeling mogelijk, voortbouwend op de uitgevoerde evaluatie en passend bij de in de hoofdlijnenbrief cultuur 2022 aangekondigde verkenning naar mogelijkheden voor versterking en vernieuwing binnen het stelsel voor monumentenzorg.

De verlenging en budgetverhoging worden hieronder kort toegelicht.

1. Verlenging van de subsidieregeling tot 1 oktober 2027

Zonder verlenging komt de subsidieregeling op 1 oktober 2022 te vervallen. Vanwege de goede resultaten die met de subsidieregeling worden behaald is het nuttig deze te verlengen voor de maximale duur die mogelijk is (5 jaar). Op de begroting voor monumentenzorg is structureel budget gereserveerd voor de herbestemmingsregeling.

2. Verhoging van het budget voor haalbaarheidsonderzoeken met € 490.000

Uit de evaluatie van de herbestemmingsregeling blijkt dat de subsidie op haalbaarheidsonderzoeken (of interactieve of procesgerichte onderzoeken) een nuttige stimulans is voor monumenteigenaren die op zoek moeten naar een nieuwe functie voor hun monument dat leegstaat of door leegstand wordt bedreigd. Er is al jaren een structurele overvraag op deze subsidies, waardoor ieder jaar een aanmerkelijk deel van de aanvragen om budgettaire redenen moet worden afgewezen.¹ Vanuit het budget voor loon- en prijsbijstelling 2021 voor de erfgoedzorg wordt € 490.000,- ingezet om het budget voor deze onderzoeken te verhogen. Hiermee kunnen naar verwachting jaarlijks 60 extra subsidieaanvragen worden gehonoreerd.

Deze wijzigingen zijn opgenomen in de voorliggende wijzigingsregeling.

2. Wie zijn betrokken?

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed voert de regeling uit en acht de wijzigingen uitvoerbaar.

3. Wat is het doel van de subsidieregeling?

Zie hiervoor de inleiding in paragraaf 1 van deze bijlage.

4. Waarom een subsidieregeling en geen ander instrument?

Uit de evaluatie van de herbestemmingsregeling bleek dat de subsidieregeling effectief en doelmatig is en door veel eigenaren en partijen wordt gewaardeerd. Daarom is het voorstel om de subsidieregeling voort te zetten en het budget daarvoor te verhogen.

5. Wat is de grondslag voor de subsidieregeling?

Artikelen 7.5 en 7.7, eerste lid, van de Erfgoedwet.

¹ In de afgelopen 3 jaren bedroeg het aantal afwijzingen vanwege het bereiken van het subsidieplafond gemiddeld 140 per jaar tegenover 270 positieve beschikkingen.

6. Is geen sprake van verboden staatssteun?

Er wordt voldaan aan alle criteria van artikel 107 (1) VWEU. Er is dus sprake van staatssteun. De herbestemmingsregeling valt echter onder het Staatssteunkader voor monumentenzorg, waarvan overeenkomstig de Algemene Groepsvrijstellingsverordening aan de Europese Commissie is kennisgegeven (kenmerk SA 40475) (zie uitgebreider ook de nota met proznummer [REDACTED]).

7. Van welk USK-arrangement is sprake en hoe is de verantwoording?

Deze wijzigingsregeling brengt geen wijzigingen aan in de verantwoordingssystematiek van de herbestemmingsregeling.

8. Risicoanalyse

Deze wijzigingsregeling brengt geen financiële risico's met zich.

9. Wat zijn de kosten?

De budgetverhoging heeft een gering effect op de uitvoeringslast. Er zullen minder afwijzingen en meer toewijzingen verzonden worden en op toewijzingen vinden iets meer vervolghandelingen plaats (zoals informatie- en uitstelverzoeken). Deze geringe extra werkdruk kan binnen de bestaande capaciteit worden opgevangen.

10. Overige aspecten/planning

De aanvraagperiode voor de herbestemmingsregeling is van 1 oktober t/m 30 november. Vanwege de verplichte voorhang van de verlenging van de subsidieregeling aan de Tweede Kamer is het niet eerder dan in september mogelijk de wijzigingen te publiceren.